

3 HYVINVOINTIOSASTO

Keskeisimmät tavoitteet:

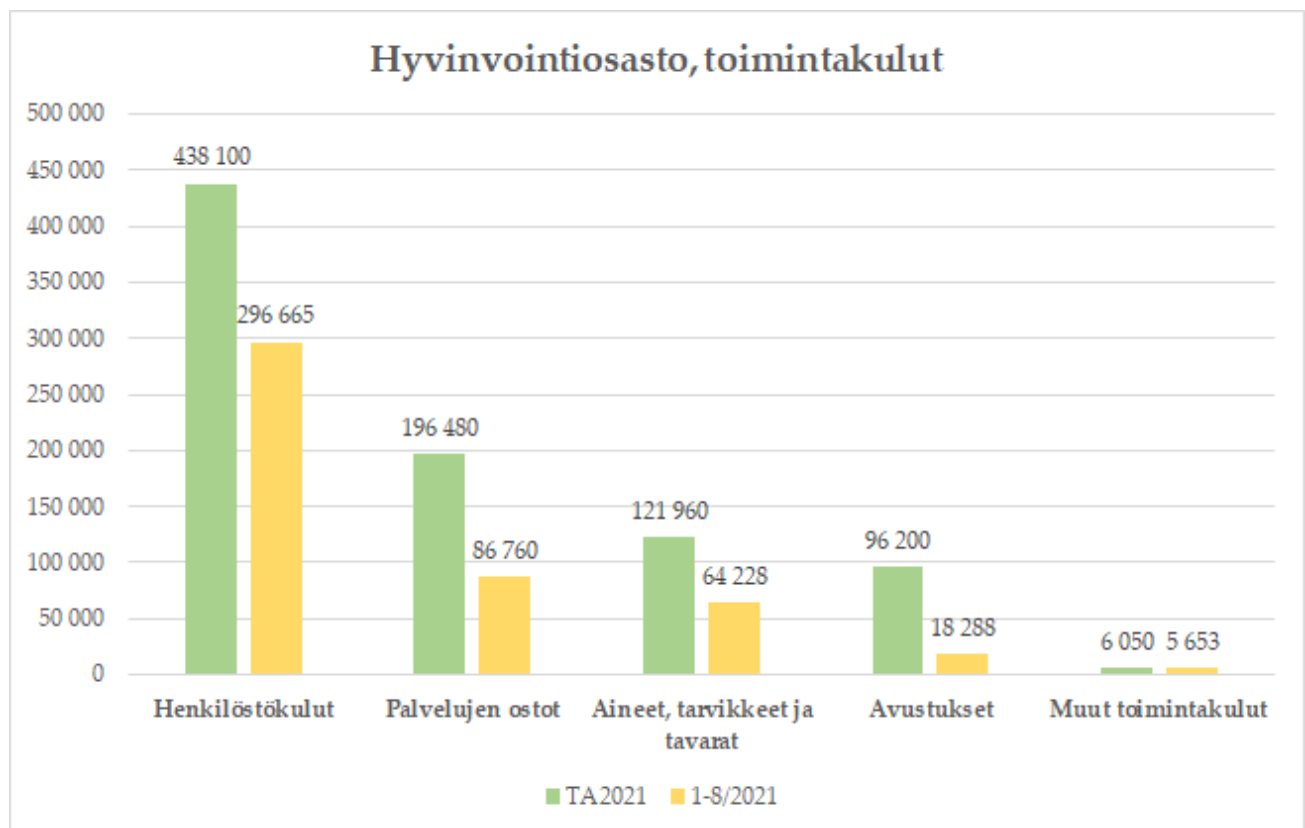
Hyvinvointiosaston vastuualueeseen kuuluvat hyvinvointipalvelut, nuorisopalvelut, kirjasto- ja kulttuuripalvelut (sis. Lamminahon museotoiminnan). Vastuualueen johtajana on hyvinvointijohtaja ja muuta henkilökuntaa ovat palvelusihteeri, hyvinvointikoordinaattori, hyvinvointisuunnittelija, etsivä nuorisotyöntekijä (projektirahoituksella) sekä nuorten työpajan yksilövalmentaja ja työvalmentaja 50 % (projektirahoituksella). Kirjastossa työskentelee kirjastonhoitaja ja kirjastovirkailija sekä oppisopimuksella kirjastoharjoittelija. Kokonaisuutena hyvinvointiosaston henkilöstökulut ovat -296 665 € (67,7%) ja toimintakulut -471 593 € (54,9%). Vuosikate vastaavasti kokonaisuutena -311 788 € (42,9%) ja toimintatuotot 159 806 € (121,20%). Koronaepidemiaan liittyvät rajoitukset vaikuttivat edelleen hyvinvointiosaston toimintaan. Toiminnan muutoksia on kirjattu ja arvioitu hyvinvointisuunnitelmassa. Nuorten työpajatoimintaan saatiin valtionavustusta 33 000€. Etsivän nuorisotyön avustuskauti alkoi syyskuussa 2020 ja päättyi 16.9.2021. Valtionosuutta tälle kaudelle on myönnetty 30 000€. Hyvinvointiosaston toiminta on edennyt koronarajoituksen huomioiden suunnitellusti tammielokuun.

Hyvinvointiosaston perustehtävänä on vastata kunnan poikkihallinnollisesta hyvinvoinnin laaja-alaisesta edistämisestä. Hyvinvointiosaston toimintaa ohjaavat kuntastrategiaan ja kuntastrategian liitetaulukoon sekä laajaan hyvinvointikertomukseen kirjatut visiot, päämäärät, tavoitteet ja toimenpiteet. Hyvinvointiosaston tavoitteena on tukea kaikenikäisten vaalalaisten hyvinvointia yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Vaalan kunta sitoutui vuonna 2019 Pohjois-Pohjanmaan liiton hyvinvointisopimukseen, jonka tavoitteet noudattelevat kunnan oman elinvoimasopimuksen linjaa. Hyvinvointia käsitteenä määritellään Maaseudun arjen palveluverkosto -hankkeessa kehitetyn Marika Kunnarin luokittelun mukaan. Hyvinvointityön lähtökohtana on kuntalaisten koettu hyvinvointitieto sekä indikaattoritieto. Keskeisenä työtapana on ikäkausiverkostotyö. Hyvinvointisuunnitelma 2021 on laadittu sähköisellä FCG:n <http://www.hyvinvointikertomus.fi/> työvälineenä poikkihallinnollisesti. Toimijat ovat arvioineet osavuosikatsauksessa toteutettuja toimenpiteitä ja arviointi on osavuosikatsauksen liitteenä.

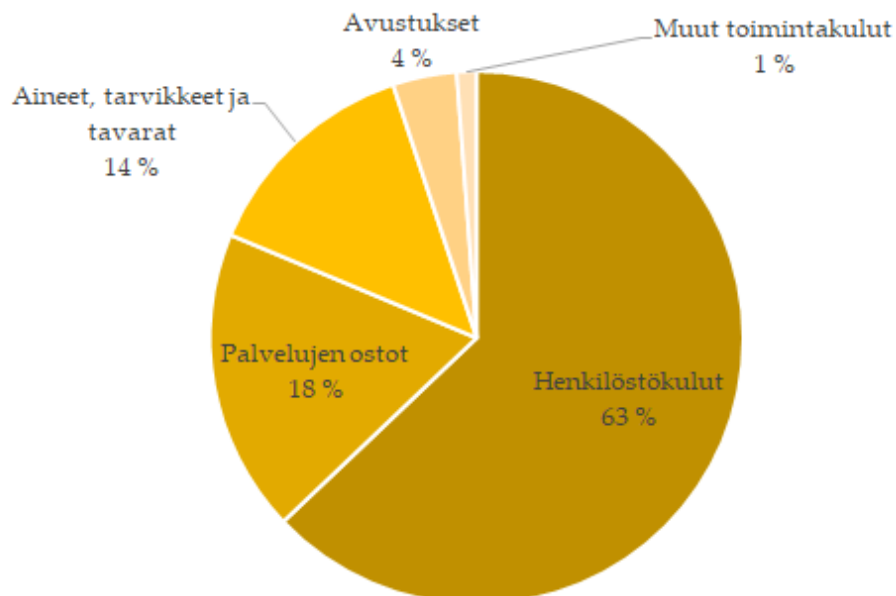
Hyvinvointiosastolla erityisesti kehittämisen keskiössä vuonna 2021 on tulevan valtuustokauden laajan hyvinvointikertomuksen valmistelu sekä kuntastrategian päivittäminen. Erityisenä kehittämisteemoina ensi vuonna ja tulevina vuosina on ikäihmisten kotona pärjäämisen tuen, yksinäisyyden lievittämisen, ehkäisevän päihdetyön sekä koulukiusaamiseen (sivistysosasto koordinoi) puuttumisen toimintamallien kehittäminen. Kehittämistä viedään eteenpäin yhdessä ikäkausiverkostoissa. Hyvinvointisuunnittelijan työpanos vuonna 2021 kohdentuu erityisesti ikäihmisten kotona pärjäämisen toimintamallien kehittämiseen ja käyttöönottoon, löytävän seniorityön toimintamallin kehittämiseen, ehkäisevän päihdetyön toimenpiteiden tehostamiseen sekä yksinäisyyden lievittämisen keinojen käyttöönottoon. Ehkäisevän päihdetyön toimintasunnitelma laadittiin loppuvuonna 2020. Hyvinvointiosasto toteuttaa hyvinvointisuunnitelmaan kirjattuja toimenpiteitä poikkihallinnollisesti yhteistyössä kunnan eri osastojen, Oulunkaaren, yhdistysten ja yritysten sekä aktiivisten kuntalaisten kanssa. Vuonna 2021 kehittämistyötä tehdään myös POPSote -hankkeen kanssa.

Vaalan kunta on mukana Maaseudun Sivistysliiton Kunta olemme me -hankkeessa. Tässä hankkeessa luovien alojen avulla pyritään lisäämään heikommassa asemassa olevien osallisuutta ja vaikuttamista kunnan toimintaan. Hyvinvointiosasto tekee yhteistyötä myös Vertaistervarit hankkeessa eri yhdistysten kanssa elintapaohjauksen kehittämiseksi Vaalassa.

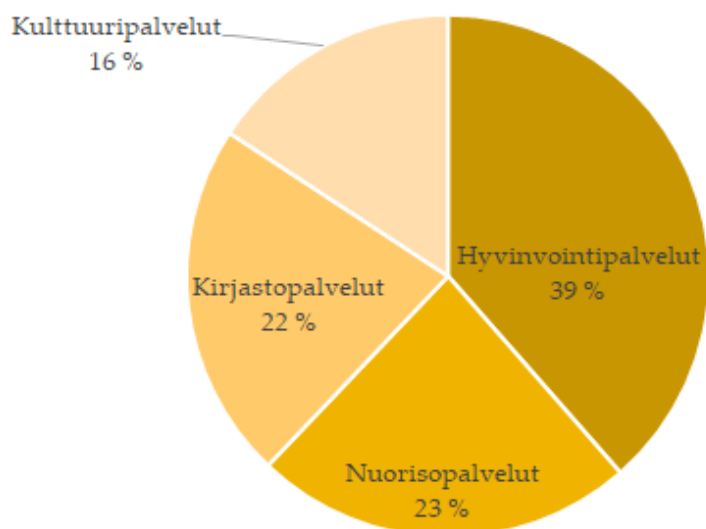
Hyvinvointiosasto on asiantuntijana mukana myös hallinto-osaston VERTY-hankkeessa ja Työtä hyvässä seurassa -hankkeessa. Hyvinvointijohtaja on aktiivisesti mukana myös maakunnallisessa hyvinvointityön kehittämisessä, jolloin kehittämistyötä pystyy heti huomioimaan kunnan hyvinvointityössä. Hyvinvointikoordinaattori on vastaavasti mukana elintapaohjauksen maakunnallisessa kehittämisessä ja hyvinvointisuunnittelija mielenterveys- ja päihdetyötä edistävässä MiePäVäki-verkostossa.

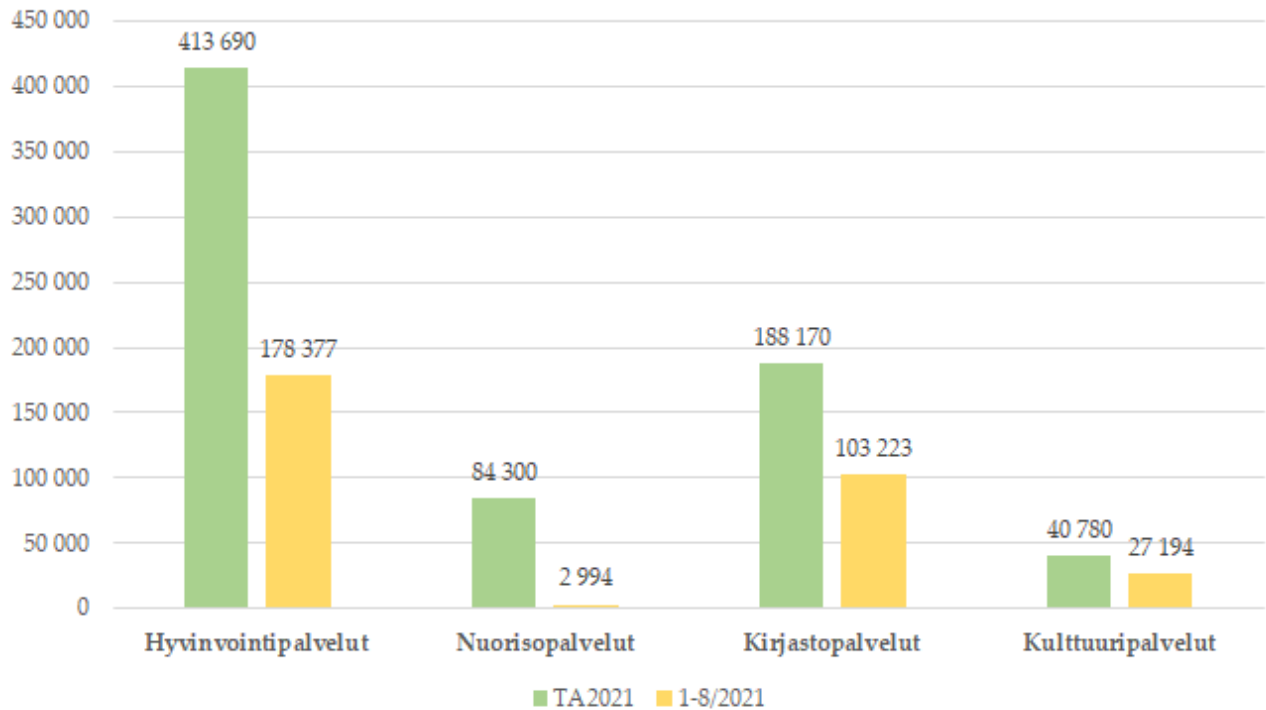
Hyvinvointiosasto, kulujen jakautuminen 1-8/2021

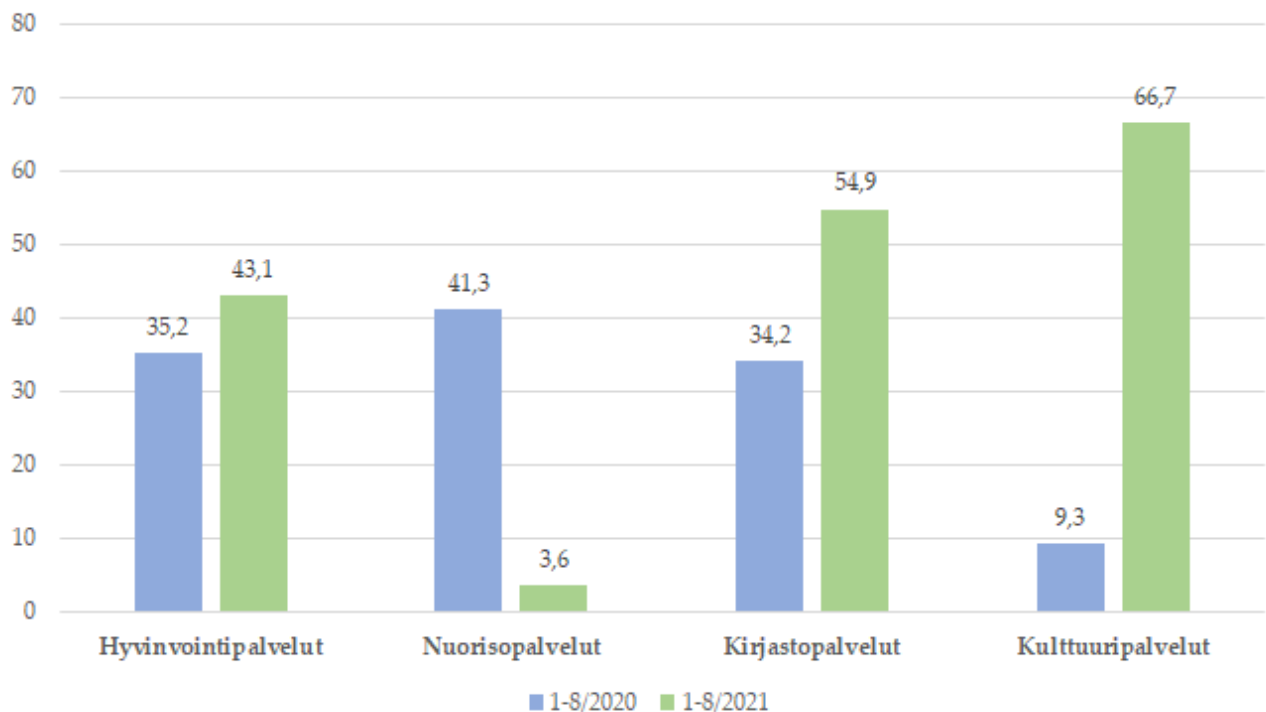
Hyvinvointiosasto, kulujakauma vastuualueittain 1-8/2021

Hyvinvointiosasto, toimintakate vastuualueittain

Hyvinvointiosasto, toteumaprosentti (%) (toimintakate)

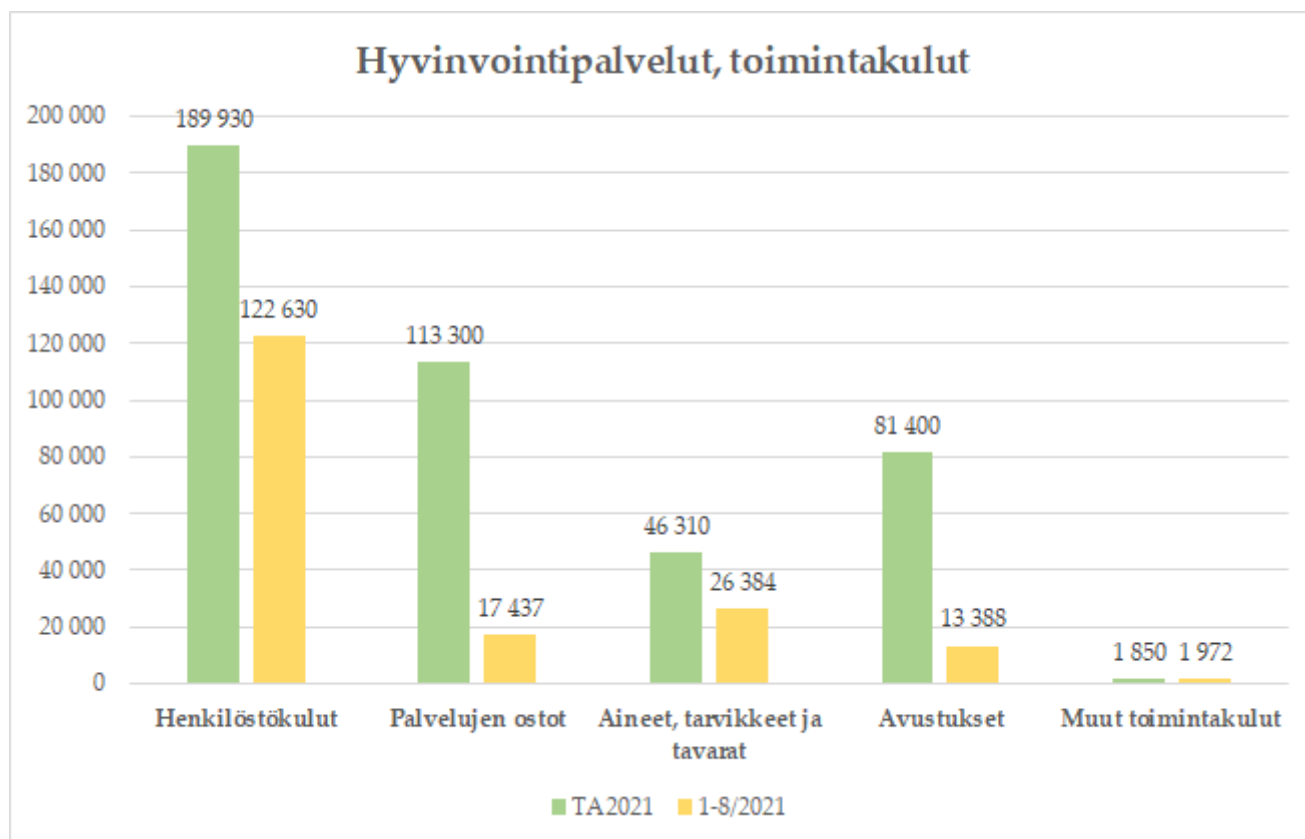

3.1 Hyvinvointipalvelut

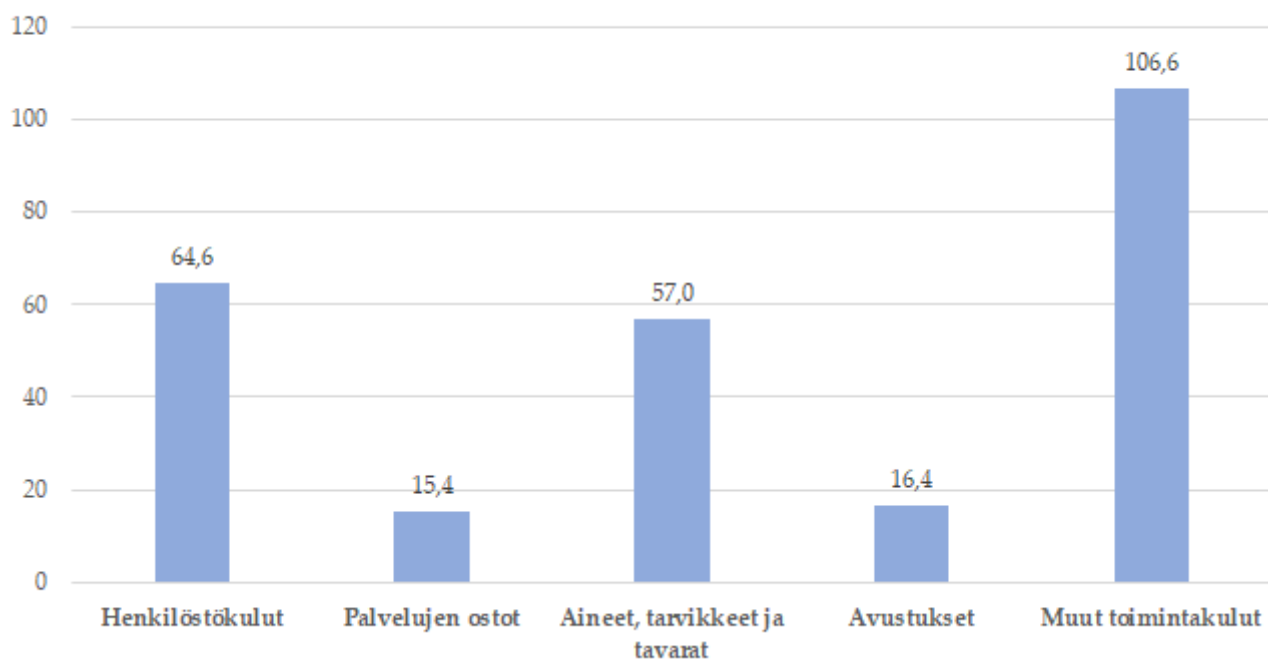
Hyvinvointipalvelut

Hyvinvointipalveluita ovat kaikki sellaiset palvelut, joita kunta järjestää kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi (hyvinvointisuunnitelma 2021). Liikunnan edistämiseksi tuotettiin erilaisia liikunnallisia hyvinvointipalveluita kaiken ikäisille kuntalaisille sekä erityisryhmille. Vuonna 2019 Vaalan kunta käynnisti yhteistyön Ikäinstituutin ja 17 vaalalaisen yhdistyksen kanssa Voimaa vanhuuteen mentorointiohjelmassa. Tätä yhteistyötä jatkettiin vuonna 2021. Liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi järjestetään säännöllisesti uintiretkiä, allasjumppaa ja kuljetusta Rokualle sekä maksuton kuntosalivuoro ikäihmisille. Vuonna 2021 ikäihmisten toiveesta kuntosalivuoroihin hankittiin myös ohjausresurssia. Liikuntatapahtumia järjestettiin yhteistyössä liikuntajärjestöjen kanssa. Hyvinvointipalveluiden ja koko hyvinvointiosaston toiminnassa huomioidaan mahdolliset koronarajoitukset ja toimintojen keskeytykset vuonna 2021.

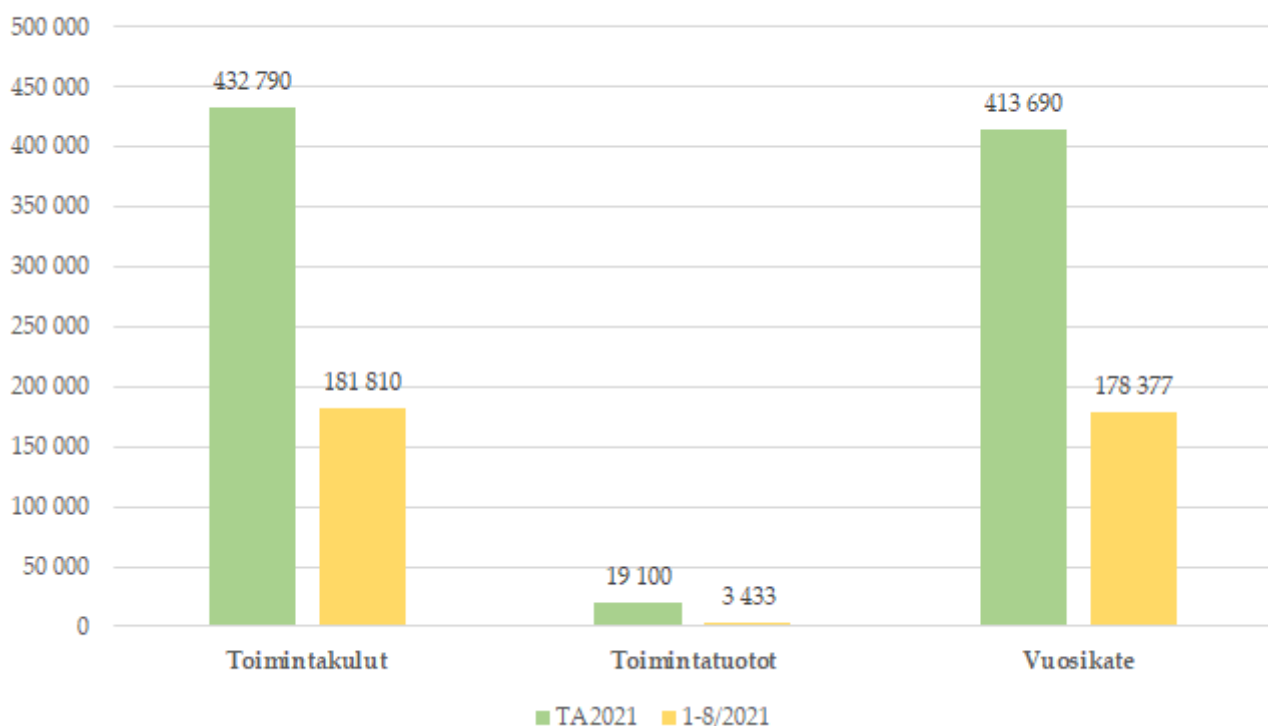
Hyvinvointiosasto organisoii myös kunnan vaikuttamistoimielinten toiminnan. Vaikuttamistoimielimiä ovat nuorisoneuvosto, vanhus- ja vammaisneuvosto sekä vapaa-ajan asukasneuvosto. Lapsiparlamenttitoiminta käynnistettiin vuonna 2021.

Hyvinvointipalvelut, toteumaprosentti (%) (toimintakulut)

Hyvinvointipalvelut, kulut ja tuotot

3.2 Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut vastaavat nuorisolain mukaisista kunnan nuorisotyöhön ja -politiikkaan kuuluvista tehtävistä. Hyvinvointikoordinaattori koordinoi osaltaan perusnuorisotyötä. Lisäresurssina toimii hyvinvointisuunnittelija ja yhdistykset. Nuorisopalvelut järjesti nuortenilta Fobioita Ampparilla koronarajoitusten puitteissa. Toiminta keskeytyi kuitenkin kokonaan nuorisotila Ampparin sisäilmaongelmien vuoksi. Parhaillaan etsitään korvaavia tiloja. Kesällä 2021 nuorteniltoja järjestettiin kuitenkin säiden suosiessa ulkona. Lisäksi tehostettiin jalkautuvaa nuorisotyötä työparityönä. Toimintaa on kuvattu liitteenä olevassa hyvinvointisuunnitelma 2021 arvioinnissa. Digipalveluna kunnassa jatkui edelleen etsivän nuorisotyöntekijän toteuttamana Vaalan nuoret Discordissa -palvelu. Hyvinvointiosasto koordinoi kesäsetelityöllistämistä ja tänäkin vuonna jaettiin 60 kesätyöseteliä. Hyvinvointiosasto sai AVI:lta vuoden 2020 lopulla erityisavustuksen Nuorisotyön kehittäminen Vaalan yhtenäiskoulussa ja lukiossa -hankkeeseen. Pää tavoitteena hankkeessa on koko kouluyhteisön lasten ja nuorten tasavertainen ja oikeudenmukainen hyvinvoinnin kohentuminen, koronaviruksen vaikutusten minimoiminen sekä ennaltaehkäisy koulunuorisotyön keinoin. Hankkeeseen on palkattu vuoden 2021 loppuun yksi kokoaikainen työntekijä. Koulunuorisotyön toteutumisesta on arvioitu myös hyvinvointisuunnitelmassa.

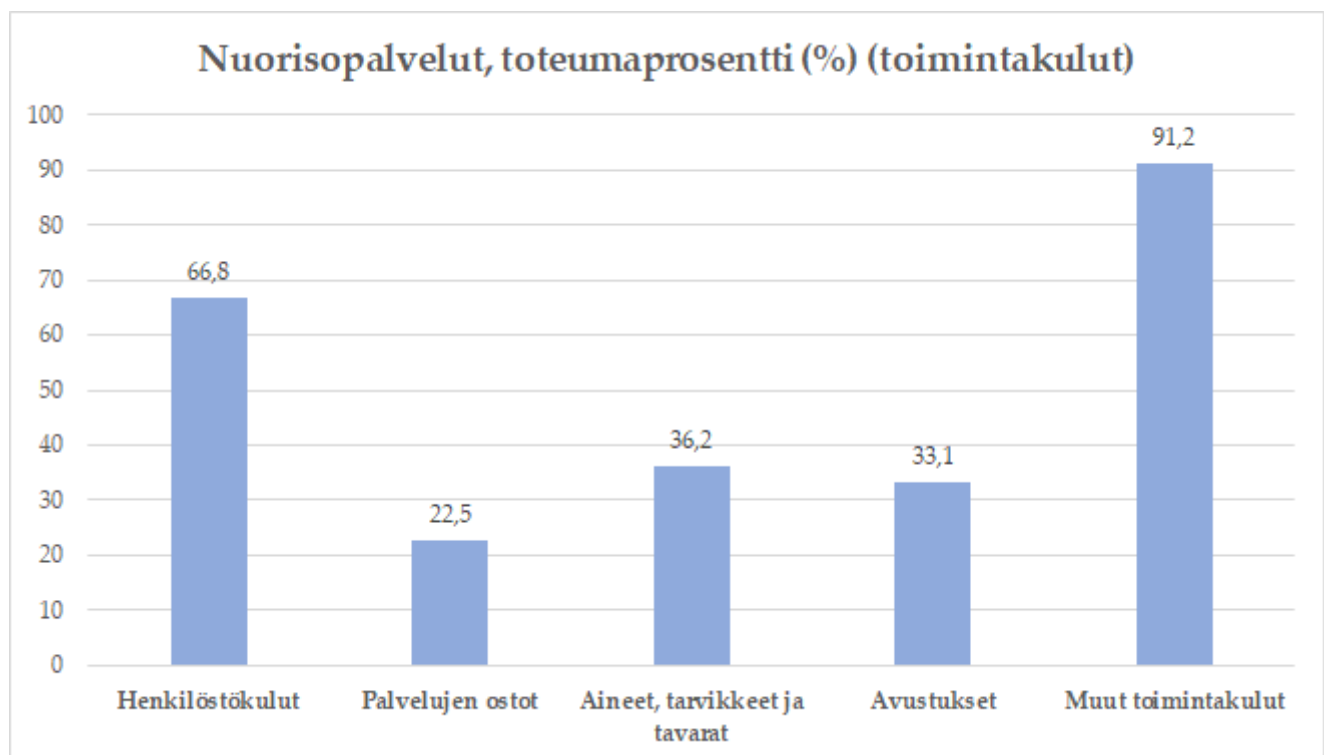
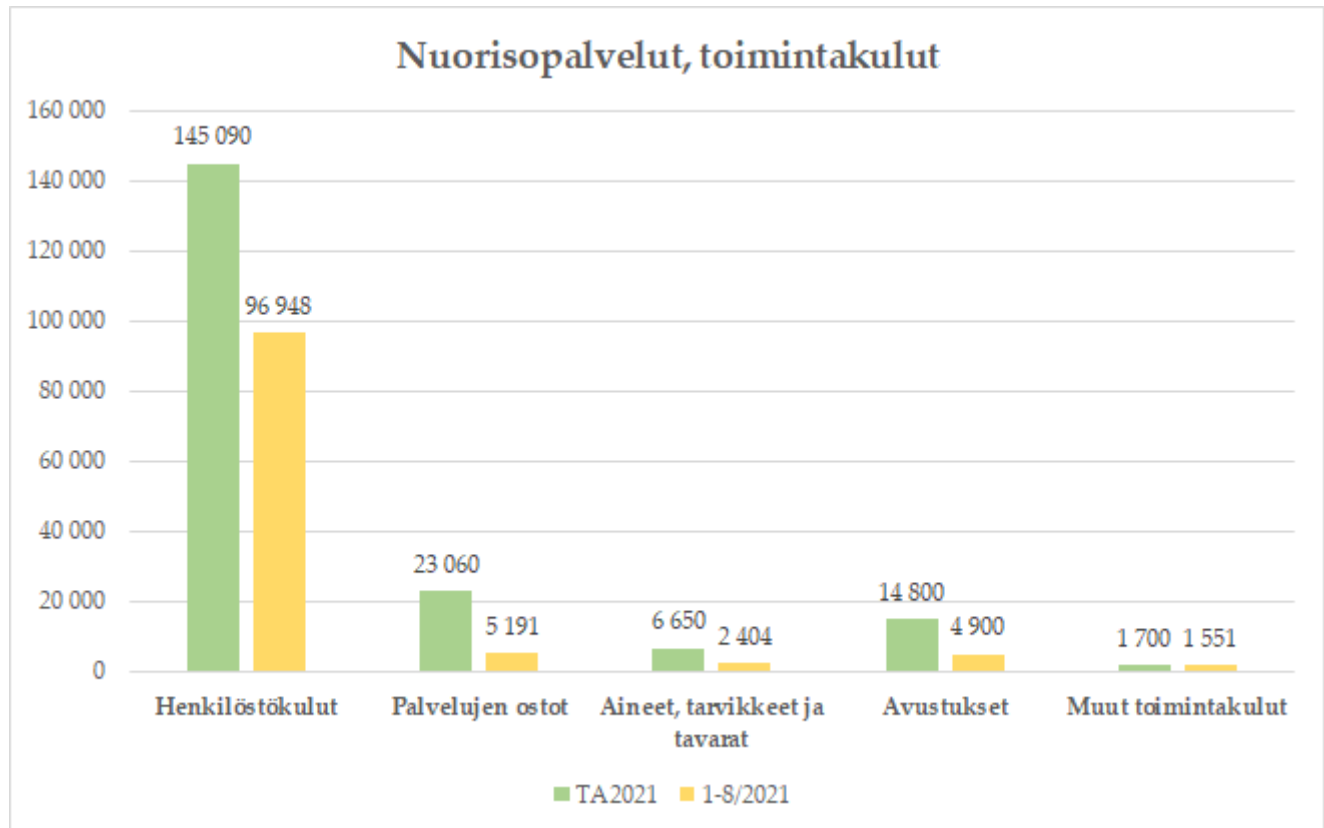
Nuorisolain 10 §:n mukaan **etsivän nuorisotyön** tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Kun kunta järjestää etsivää nuorisotyötä, sen tulee nimetä etsivän nuorisotyön toimeenpanosta vastaava kunnan viranhaltija tai kuntaan työsopimussuhteessa oleva henkilö. Vaalan kunta on palkannut etsivän nuorisotyöntekijän vakituisen työsuhteeseen sekä on hakenut valtionavustusta palkkauskustannuksiin 30 000 euroa. Etsivä nuorisotyöntekijä siirtyi määräaikaiseen hyvinvointisuunnittelijan tehtävään lokakuussa 2020. Hänelle rekrytoitiin sijainen vuoden 2021 loppuun asti.

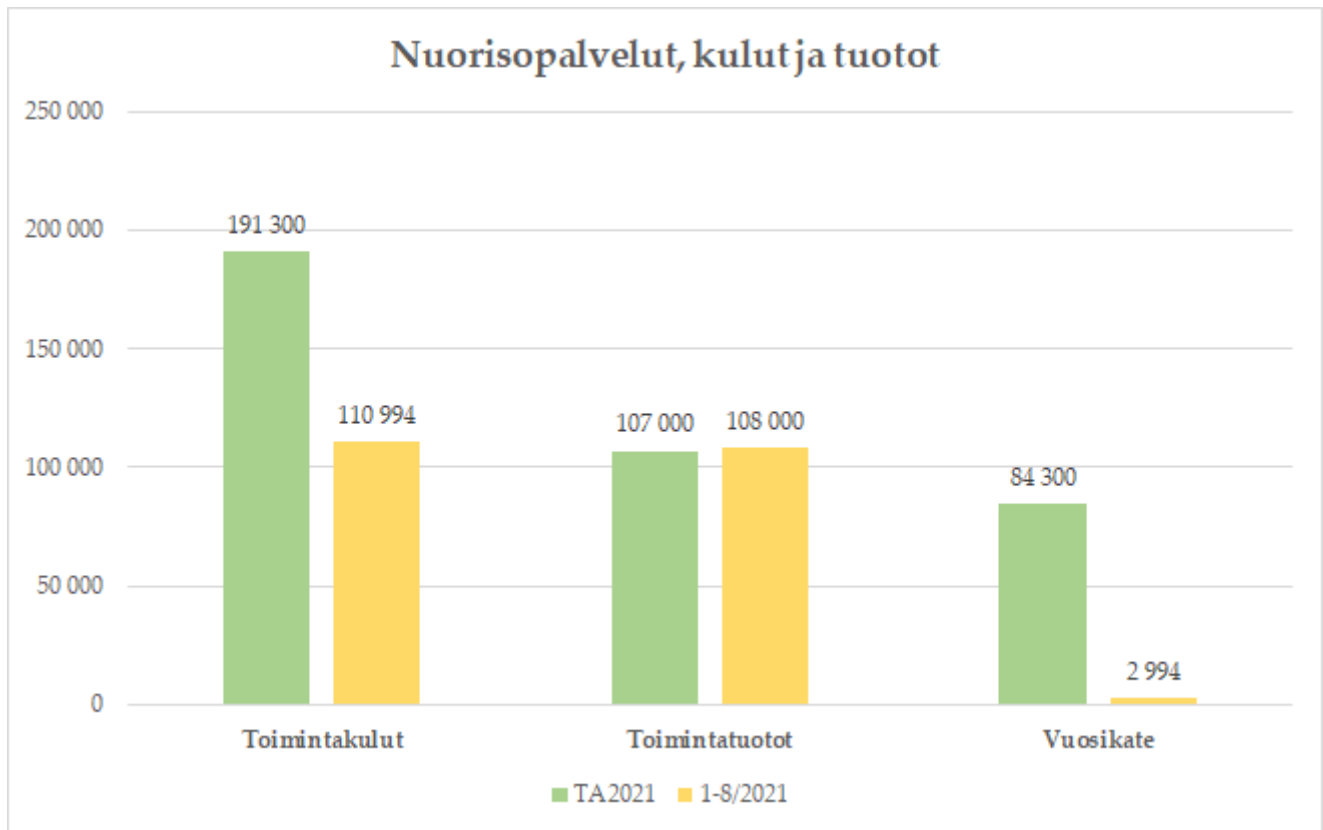
Nuorten työpajatoiminta

Nuorten työpajalla työskentelee 100 %:n työajalla yksilövalmentaja ja 50%:n työajalla työvalmentaja. Nuorten työpajatoimintaan saatiin valtionavustusta 33 000 euroa.

Yksilövalmentaja tukee nuorta oman polun löytämisessä mm opiskelu- ja työasioissa. Yksilövalmennus on valmentautujan elämänhallinnan, toimintakyvyn ja tulevaisuuden suunnittelun tukemista, kuuntelua, asioiden selvittelyä ja tarvittaessa tukipalveluiden piiriin ohjaamista. Yksilövalmentaja ohjaa, tukee, auttaa ja tapaa nuorta tarpeen mukaan hänen kotonaan, toimistolla, virastoissa, verkostotapaamisissa ja yksilö- ja ryhmätapaamisissa. Yksilövalmennus on verkostotyötä, jota tehdään tiiviissä yhteistyössä kunnan eri osastojen, työvalmentajan, työllistämiskoordinaattorin/ kuntouttavan työtoiminnan ohjaajan sekä Oulunkaaren kuntayhtymän eri palvelualojen asiantuntijoiden kanssa. Vaalassa toimii seinätön työpaja nuorille. Seinätön työpaja on pajatoimintamuoto, jossa työvalmentaja käyttää valmennuksellista työotetta myös pajan seinien ulkopuolella. Pajan tarkoitus on parantaa nuoren valmiuksia päästä avoimille työmarkkinoille tai koulutukseen sekä lisätä alueen työmarkkinatietoutta. Seinättömän työpajan

toiminta on jalkautuvaa käytännön työtä kunnan eri osastoille, lähialueen yrityksiin tai yhdistyksiin. Nuorten työpaja tekee tiivistä yhteistyötä vuonna 2021 myös Oulunkaaren Lähdehankkeen sekä muiden hankkeiden kanssa.

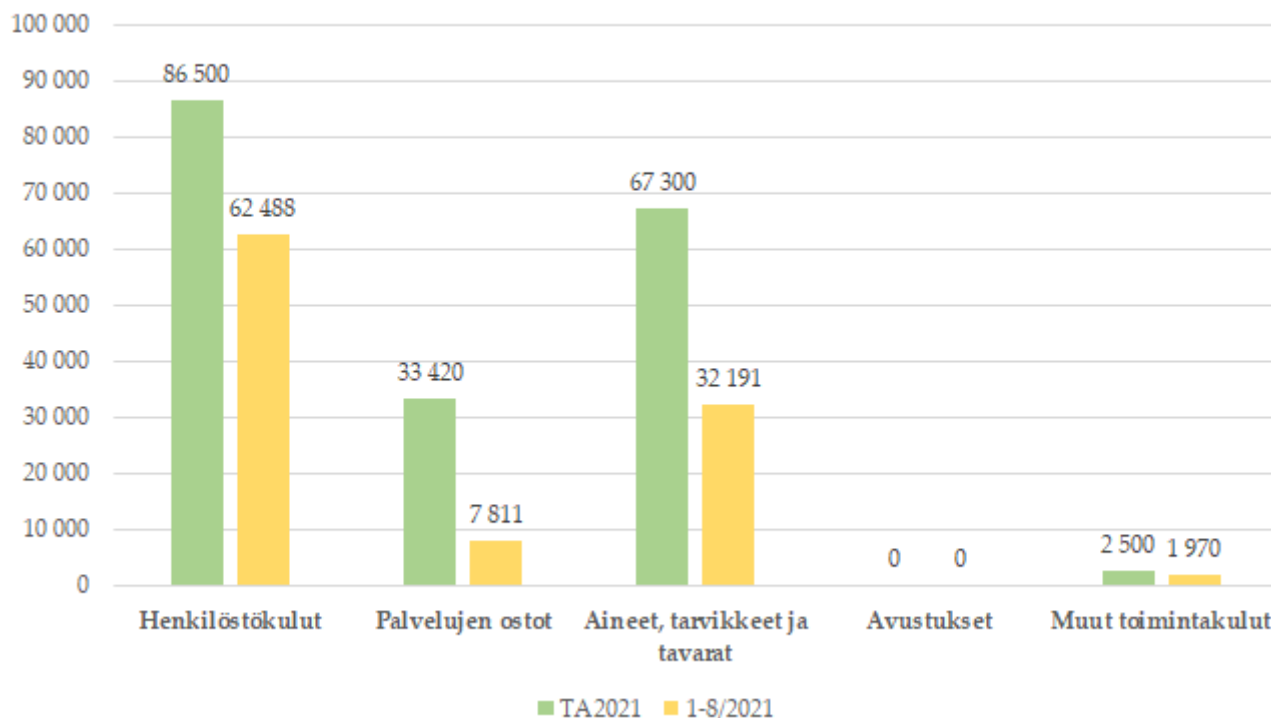

3.3 Kirjastopalvelut

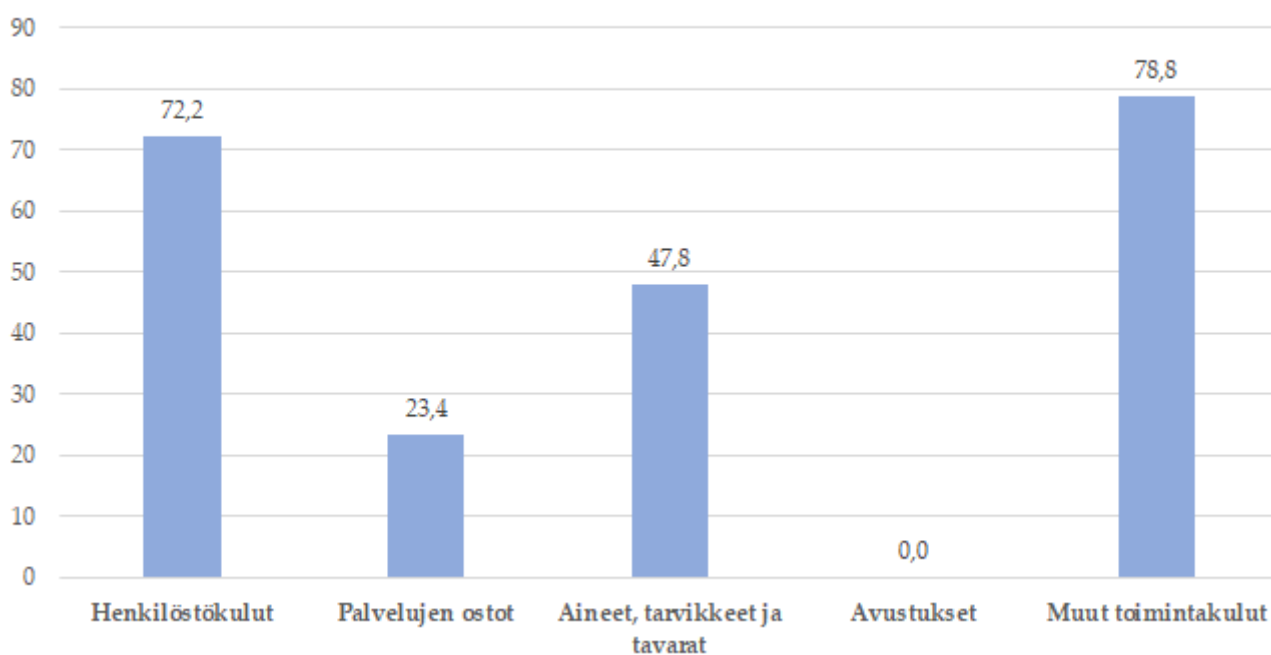
Kirjastopalvelut

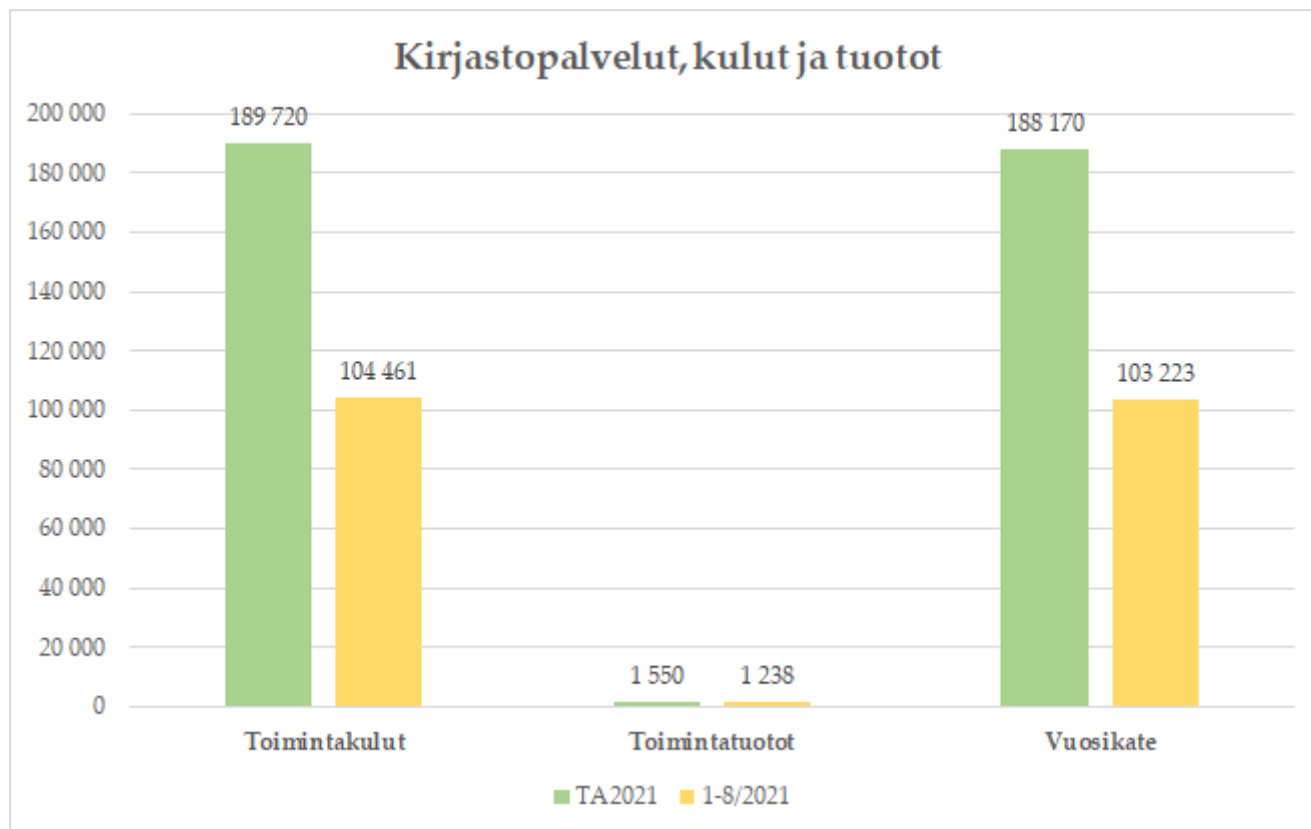
Vaalan kirjasto kuuluu OUTI-kirjastoverkkoon. Kirjaston palvelua kehitetään ja monipuolistetaan osana OUTI-kirjastokimppaa. Kirjaston palveluun kuuluu myös liikuntavälinelainausta. Kotiseutukokoelmaan kerätään muistiinmerkittyä tietoa kotikunnastamme. Alkuvuoden kirjasto toimi konttikirjastona, koska kirjastosalia sekä työtiloja remontoitiin. Remontoitu kirjasto otettiin käyttöön kesäkuussa 2021. Kirjaston avajaisia vietettiin etäavajaisina koronarajoitusten vuoksi kesäkuussa. Omatoimikirjasto saatiin jälleen käyttöön kirjastorakennuksen remontin valmistuttua.

Kirjastopalvelut, toimintakulut

Kirjastopalvelut, toteumaprosentti (%) (toimintakulut)

3.4 Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalvelut

Vaalan kunnassa taiteen ja kulttuurin edistäminen on osa kunnan hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämistä. Lisäksi kulttuuritoimintaa edistämällä Vaalan kunta vahvistaa asukkaiden osallisuutta. Hyvinvointiosasto toimii kulttuuripalveluiden vastuullisena toimialaosastona Vaalan kunnassa. Sivistysosasto vastaa osaltaan kulttuuripalveluiden tuottamisesta sivistystyön ja vapaan sivistystyön opetuksessa. Vaalassa kulttuuripalveluja tuottavat kunnan lisäksi järjestöt ja yksityiset henkilöt. Vuonna 2021 kulttuuripalvelut panosti merkittävästi Valentin Vaala tapahtumakonseptin toteuttamiseen yhteistyössä hankkeelle perustetun työryhmän kanssa. Valentin Vaala elokuvafestivaali toteutettiin elokuun alussa 2021 kolmipäiväisenä tapahtumana. Tapahtumalle ostettiin koordinaatiotyötä. Festivaalille saatiin rahoitusta kesäkuussa OKM:ltä sekä Keskitien säätiöltä.

Oulujokilaakson kunnat yhdessä Humanpolis Oy:n kanssa tiivistivät myös kulttuuriyhteistyötä. Hankehakemus kulttuurimatkaileuhankkeeseen jätettiin OKM:lle, mutta valitettavasti hanke ei saanut rahoitusta. Kunnat käynnistivät kuitenkin valotaidetapahtumien suunnittelun, josta Hallavalot tapahtuma toteutetaan Pelsolla Lumotun Hallan maassa marraskuussa 2021. Muhoksella vastaavasti Lemmenpolun valot ja Utajärvellä Siiransaaren valot -tapahtumat.

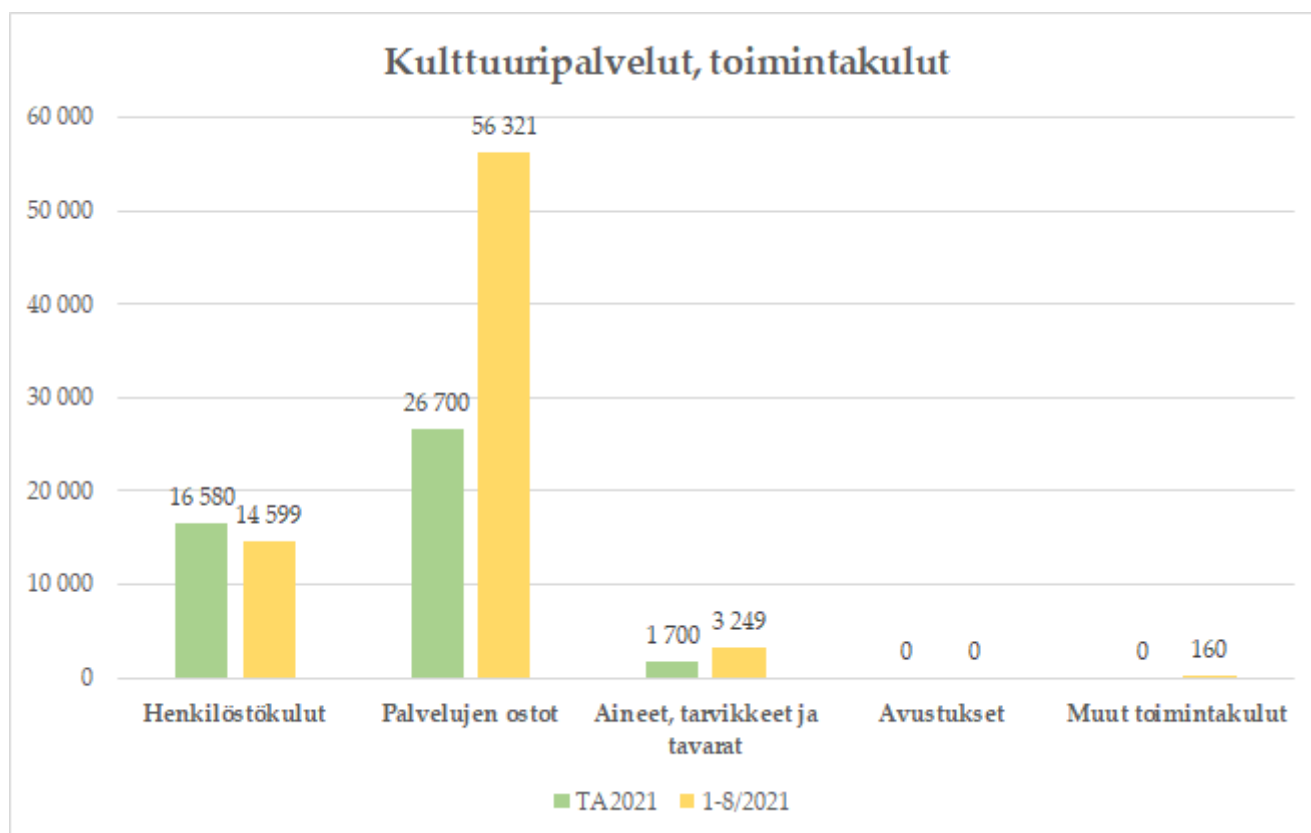
Lamminahon museo oli avoinna vajaa kaksi kuukautta kesällä 2021. Museoon palkattiin kaksi museo-opasta. Lamminahon lattian remontti jatkui elokuussa, joten kesäkausi jäi normaalia

lyhyemmäksi. Lamminahossa ei myöskään järjestetty lyhyen kauden vuoksi kunnan omia tapahtumia.

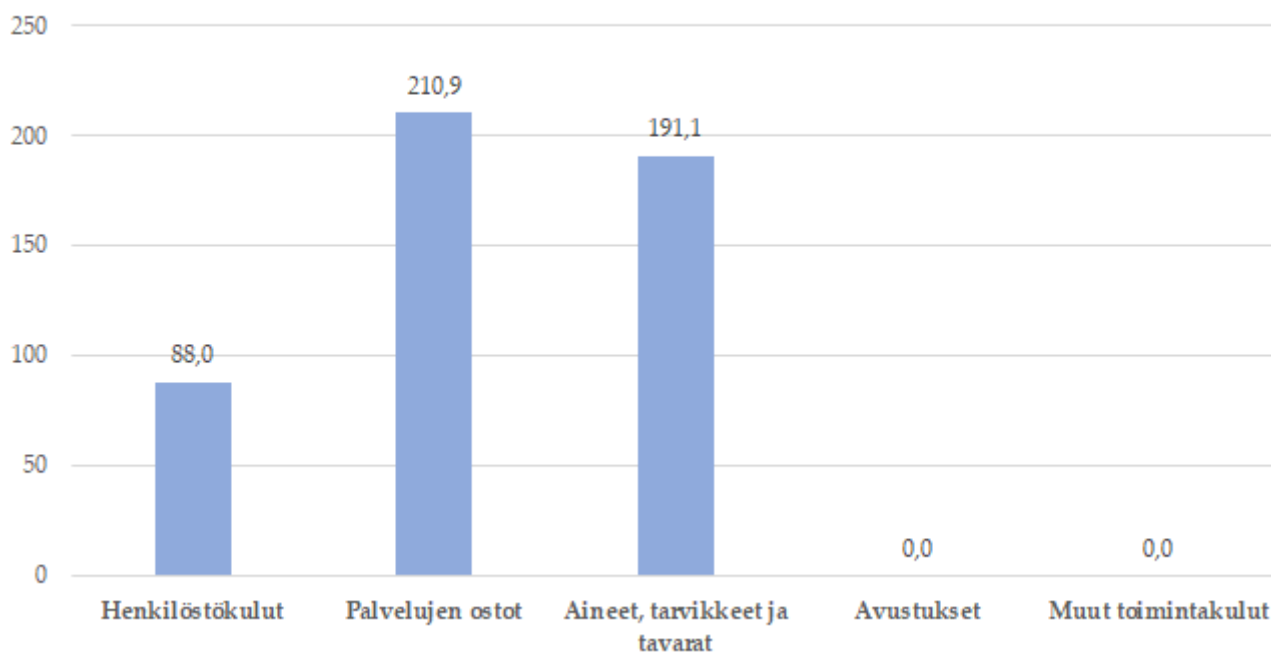
Kunnan tuottamia kulttuuripalveluja ovat:

- Kirjasto
- Oulujärven kansalaisopisto ja taiteen perusopetus
- Kunnan järjestämät tai tilaamat kulttuuriesitykset ja tapahtumat
- Lamminahon perinnetalon toiminta

Lisäksi kunta avustaa kulttuuritapahtumia ja yhdistysten ja järjestöjen toimintaa kohde- ja toiminta-avustuksilla sekä kumppanuussopimuksin, sekä markkinoimalla tapahtumia sosiaalisessa mediassa. Tapahtumailmoitukset näkyvät myös kunnan nettisivulla tapahtumakalenterissa. Kulttuuripalveluja kehitetään myös hanketoiminnan avulla.

Kulttuuripalvelut, toteumaprosentti (%) (toimintakulut)

Kulttuuripalvelut, kulut ja tuotot

